

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

S. o. u.
STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1922: 58
SOCIALDEPARTEMENTET

UTLÅTANDE
ÖVER
FÖRSLAG TILL
OMORGANISATION AV POLISVÄSENDET
I RIKET

AVGIVET AV DE DEN 24 NOVEMBER 1922

TILLKALLADE SAKKUNNIGA

S T O C K H O L M

1 9 2 3

Statens offentliga utredningar 1922.

Kronologisk förteckning.

Januari—Mars.

Återfinnes å omslagen till utredningarna 1—17.

April—December.

1. Några iakttagelser från 1921 års riksdagsmannaval. Av E. v. Heidenstam. Norstedt. 20 s. **Ju.**
2. Byggnadsarbetsakkunnigas betänkande. 2. Arbetsstatistisk undersökning rörande husbyggnadsverksamheten i Sveriges städer och stadsliknande samhällen. Av B. Nyström. Norstedt. 208 s. **S.**
3. Järnvägsstyrelsens skrivelse till Kungl. Maj: den 28 april 1922 med förslag till taxeeändring samt den 5 maj 1922 med yttrande över tull- och traktatkommitténs utlåtande m. m. Sv. Tr.-aktieb. 22 s. **K.**
4. Klimatets inverkan på byggnader vid västkusten. Kungl. Byggnadsstyrelsens meddelande nr 1. Marcus. 13 s. **K.**
5. Betänkande med förslag till förändrad kyrklig indelning och organisation inom de till Kristianstads och Malmöhus län hörande delarna av Lunds stift. Heggström. 392 s. **E.**
6. Tillägg till betänkande och förslag beträffande förädrungsverksamheten vid marinen. Tullberg. vj, 92 s. **Fö.**
7. Betänkande rörande fiskerinäringens främjande. Heggström. 95 s. **Jo.**
8. Utredning angående statsunderstöd för idrottens främjande. Tullberg. v, 124 s. 1 kart. **E.**
9. Patentlagstiftningskommitténs betänkande. 7. Förslag till lag om rätt till tidnings eller tidskrifts titel m. m. Marcus. 54 s. **H.**
10. Om lappskattelandsinstitutet och dess historiska utveckling. Av Åke Holmbäck. Almqvist & Wiksell. 95 s. **S.**
- 11—12. Betänkande med förslag till lag angående kulturminnesvård samt organisation av kulturminnesvården. 1. Historik, memorial ang. minnesvårdens nuvarande ståndpunkt, utländsk lagstiftning samt bilagor. viij, 483 s. 3 kart. 2. Förslag och motiv. xxij, 197 s. Centraltr. **E.**
13. Högskolornas löneregeringskommitténs betänkanden. 2. Fackhögskolor och övriga vetenskapliga anstalter. Heggström. 193 s. **E.**
14. Statsmakterna och bränsleanskaffningen under krigsåren. Av bränslekommisionen angiven berättelse över dess verksamhet åren 1917—1921. Marcus. 353 s. **H.**
15. Statistiksakkunnigas betänkande. Utredning och förslag till åtgärder för minskning av kostnaderna för den officiella statistiken samt åstadkommande av en permanent kontroll över det statistiska arbetet m. m. Beckman. x, 367 s. **Fi.**
16. Förslag till vissa ändringar i bestämmelserna rörande jakt och fågelskydd. 2. Ändringar i jaktlagen, fridlysningsbestämmelser m. m. Marcus. 317 s. **Jo.**
17. Betänkande och förslag rörande det akademiska befordringsväsendet. Lund, Berling. 268 s. **E.**
18. Det svenska lanbrukets produktionskostnader. 1. Bokföringsåret 1919—1920. Av L. Nannesson. Meddelande från Kungl. Lanbruksstyrelsen nr 240 (Nr 6 1922). Norstedt. vj, 125 s. **Jo.**
19. Betänkande med förslag angående arrendators rätt till ersättning för elektrisk anläggning. Tullberg. iv, 29 s. **Ju.**
20. Mellanhandssakkunniges betänkande ang. olägenheterna vid mellanhandssystemet inom livsmedelshandeln. Eklund. 295 s. **Jo.**
21. Om röstsammanräkning vid kommunala val enligt lagarna den 9 juni 1922. Av E. v. Heidenstam. Beckman. (4), 51 s. **S.**
22. Kolonisationskommitténs betänkande 1922. Förslag till kolonisation å kronoparker i Norrland och Dalarna jämte förslag dels till utsträckt tillämpande av intensivt skogsbruk å de norrländska kronoparkerna, dels till kraftigare befriande av egnehemsbildning å enskild jord i Norrland. Centraltr. (2), xvij, 433, 143, 112 s. 1 kart. **Jo.**
23. Betänkande och förslag angående utbildningskurser inom tullverket. Tullberg. viij, 143 s. **Fi.**
24. Utredning rörande den s. k. Nyköpings kanal. Meddelande från Kungl. Kanalcommissionen. Nr 6. Heggström. 69 s. 3 pl. **K.**
25. Förslag till författningar angående handel med och import av utsädesfrö ävensom till omorganisation av frökontrollverksamheten m. m. Beckman. iv, 131 s. **Jo.**
26. Utkast till lag om visst tryggande av byggnadsbörnärers fordringar m. m. Tullberg. 51 s. **Ju.**
27. Redogörelse för de ecklesiastika boställena. 5. Värmlands län. Av H. Skoglund. Beckman. xlvij, 692 s. **E.**
28. Betänkande och förslag rörande brandskyddsföreskrifter och ordnandet av brandväsendet inom riket. 7. Betänkande med förslag till Kungl. Majts nädiga stadga angående skydd för människor vid brandfara inom industriella arbetslokaler. Beckman. 15 s. **K.**
29. Flottans skolsakkunnigas betänkande 3 angående skolreglementet för flottan. 1. Skolor och kurser för sjömansskårens manskap. Tullberg. vj, 117 s. 1 bil. **Fö.**
30. Åtgärder mot godsanhopning i tullpackhus m. m. Generaltullstyrelsens underdåniga utlåtanden över 1914 års tullkommissionens betänkanden. 3. Marcus. 101 s. **Fi.**
31. Supplement nr 1 till Sveriges familjenamn. Stat. repr. anst. 12 s. **E.**
32. Bilaga till kolonisationskommitténs betänkande. Redogörelse för 278 s. 11 kart. **Jo.**
33. Förslag till reviderad lag om arbetstidens begränsning jämte utredningar rörande arbetstidslagstiftningens verkningar och arbetstidsförhållandena inom vissa yrken. Norstedt. (2), 186, 109* s. **S.**
34. Betänkande och förslag angivna av den av Kungl. Maj: den 31 augusti 1920 tillsatta kommitté för verkställande av utredning, huruvida krigsdomstolarna i fredstid kunna avskaffas. Marcus. vj, 224 s. **Ju.**
35. 1921 års fastighetskreditsakkunniga. Betänkande 1. Utredning och förslag angående höjning av maximigränsen för den primära jordbruksfastighetskrediten. Marcus. 26 s. **Jo.**
36. Tull- och traktatkommitténs utredningar och betänkanden. 11. Pappersindustriens produktionsförhållanden. Av E. Bossus. Tullberg. iv, 101 s. **Fi.**
37. Underdånigt utlåtande med förslag till förordning angående tillverkning och beskattning av maltdrycker m. m. Marcus. 143 s. **Fi.**
38. Tull- och traktatkommitténs utredningar och betänkanden. 13. Den svenska kautschukindustriens utveckling 1890—1913 med särskild hänsyn till dess ställning åren närmast före världskriget. Av B. Ohlin. Marcus. iv, 38 s. **Fi.**
39. Betänkande med förslag till förordning om motorfordon jämte därmed sammanhängande författningar samt till stadga om trafik å vägar och gator. V. Petterson. viij, 254 s. 4 bil. **K.**
40. Tull- och traktatkommitténs utredningar och betänkanden. 12. Margarinindustriens utveckling med särskild hänsyn till förhållandena före världskriget. Av J. Lublin. Tullberg. iv, 184 s. **Fi.**
41. Tull- och traktatkommitténs utredningar och betänkanden. 14. Huvuddragen av det svenska jordbrukets utveckling 1871—1919. Av A. Sjöström. Marcus. iv, 120 s. **Fi.**
42. Tull- och traktatkommitténs utredningar och betänkanden. 15. Översikt av jordbrukets utveckling i vissa främmande länder 1871—1913. Av E. Höijer. Marcus. iv, 97 s. **Fi.**
43. Betänkande med förslag till allmän sjukhusstadga m. m. Norstedt. 302 s. **S.**
44. Kommunikationsverkens lönekommitté 4. Betänkande angående pensionering av icke-ordinarie personal vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk. Tullberg. x, 112 s. **K.**
45. Odlningsorganisationens verksamhet åren 1918—1922. Marcus. 46 s. **Jo.**
46. Betänkande med förslag till lag om tvångsuppfostran åt unga förbrytare m. m. Beckman. iv, 232 s. **Ju.**
47. Jordkommissionens betänkanden. 4. Om bildande av nya jordbruk m. m. Marcus. 358 s. **Ju.**

Fortsättning å omslagets tredje sida.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1922: 58
SOCIALDEPARTEMENTET

UTLÅTANDE

ÖVER

FÖRSLAG TILL

OMORGANISATION AV POLISVÄSENDET
I RIKET

AVGIVET AV DE DEN 24 NOVEMBER 1922

TILLKALLADE SAKKUNNIGA

STOCKHOLM 1923
K. L. BECKMANS BOKTRYCKERI

[1 23]

REGERINGENS UPPSÄTTNING
1894

UTLÅTANDE

ÅR 1894

FÖRSLAG TILL

OMORGANISATION AV POLISVÄSENDET
I BIKET

INOM HÖGSKOLEN I UPPSALA

AV HERRN LÄSAREN

REGERINGENS UPPSÄTTNING
1894

Till Herr Statsrådet och Chefen för kungl. socialdepartementet.

Enligt Kungl. Maj:ts den 24 november 1922 givna bemyndigande har Herr Statsrådet utsett undertecknade att såsom sakkunniga biträda med en principiell granskning av det av regeringsrådet S. Linnér med biträde av hovrättsrådet Sven Lawski upprättade förslaget till omorganisation av polisväsendet i riket.

Den sålunda anbefallda granskningen har numera verkställts.

De sakkunniga få härmed till Herr Statsrådet överlämna de uttalanden av de sakkunniga eller vissa ledamöter bland dem, vartill granskningen givit anledning. Stockholm den 21 december 1922.

S. LINNÉR.

SVEN LAWSKI.
SV. BENGTTSSON.
AXEL HÄGG.
N. STRANDQUIST.

IVAR SWARTLING.
G. HÅRLEMAN.
E. OHLIN.
J. F. ALMÉ.

HELGE LINDHOLM.
KNUT GISLÉN.
T. K. WENDT.
J. BJÖRNSTRÖM.

De sakkunnigas arbete har i enlighet med deras uppdrag varit begränsat till en principiell granskning av det av regeringsrådet S. Linnér med biträde av hovrättsrådet Sven Lawski upprättade förslaget till omorganisation av polisväsendet i riket. Då i det följande vissa detaljfrågor beröras, sker det således på grund av deras betydelse för organisationsförslaget i dess helhet.

Grundläggande vid bedömandet av det föreliggande förslaget är frågan, huruvida polisväsendet bör i huvudsak förstatligas eller vila på samverkan mellan stat och kommuner. I detta avseende vilja de sakkunniga uttala, att en reform av polisväsendet för närvarande endast synes kunna förverkligas med tillämpning av sistnämnda anordning. De sakkunniga anse sig därför icke behöva ingå i granskning av de principiella skäl, som kunna anföras för och emot det ena eller andra systemet. En väsentlig förtjänst hos den föreslagna organisationen är emellertid, att den lämnar möjlighet till utveckling såväl i den ena som den andra riktningen allt efter som framdeles kan visa sig lämpligt. (1)*

Med den sålunda givna utgångspunkten hava de sakkunniga härefter prövat det sätt, varpå det administrativa förhållandet mellan stat och kommuner blivit behandlat i förslaget. I detta avseende synes det de sakkunniga lämpligt, att beslutanderätten på sätt och i den omfattning förslaget innehåller i första hand tillkommer kommunerna, men å andra sidan oundgängligt, att en möjlighet till ingripande från statsmyndighet finnes. Att denna befogenhet överlämnas till Konungens befallningshavande med klagorätt i vanlig ordning, anse de sakkunniga innebära en garanti för att dylik åtgärd mot kommun kommer att vidtagas endast i fall av uppenbart behov och efter omsorgsfull prövning.

Beträffande uppdelningen mellan stat och kommuner av kostnaderna för den föreslagna organisationen (16 § i förslaget till lag angående polisväsendet i riket) anse sig de sakkunniga böra erinra, att i fall, då nya kriminalpolismän skola anställas i viss stad, det kan tänkas, att dessa icke i någon mån komma att användas för stadens behov. För den händelse nuvarande avfattning av ifrågavarande stadgande icke skulle anses tydligt utmärka, att i dylikt fall icke någon del av kostnaden bör drabba staden, torde någon jämkning böra äga rum i förtydligande syfte. (2)

I fråga om förslaget till kungörelse angående minimiavlöning vilja de sakkunniga framhålla, att de icke under den korta tid, som stått till buds, kunnat ingå i detaljerad granskning av de föreslagna lönebeloppen. Vidare anse de sakkunniga, att det kan ifrågasättas, om slitningsberäkning och beklädnadsbidrag enligt 15 § behöva underställas Kungl. Maj:ts prövning. Den föreslagna bestämmelsen torde emellertid vara tillkommen i syfte att icke ojämnhet mellan olika platsers personal skall uppkomma i avseende å ifrågavarande avlöningsförmån. Bortfaller bestämmelsen, kommer beslut i dylika ämnen att underställas Konungens befallningshavandes prövning enligt 8 § i förslaget till lag angående polisväsendet i riket. (3)

I anledning av förslaget till kungörelse med bestämmelser angående polispersonalens pensionering vilja de sakkunniga uttala, att de betrakta pensioneringen såsom ett viktigt led i förslagets allmänna strävan att förbättra personalens ställning samt att, där personalen redan åtnjuter förmån av pensio-

* Ett nummer inom parentes innefattar hänvisning till de betänkandet bifogade särskilda yttrandena.

nering, förslaget icke må medföra försämring i nämnda avseende. Den metod, som föreslagits, med samverkan mellan stat, kommuner och personal anse de sakkunniga lämplig. De sakkunniga anse sig emellertid böra meddela, att enligt numera lämnade upplysningar städer och andra samhällen under den senaste tiden sökt ordna pensionering av sin polispersonal i större utsträckning än vid förslagens utarbetande varit känt. De sakkunniga föreställa sig därför, att de föreslagna allmänna pensionsbestämmelserna kunna vara i behov av jämkning med hänsyn tagen till den sålunda ordnade pensioneringen. I vilken omfattning detta är förhållandet och huruvida tillfälle till undantag från de allmänna pensionsbestämmelserna med eller utan statsunderstöd bör lämnas, anse de sakkunniga sig icke för närvarande kunna bedöma. (4)

Genom den föreslagna § 88 i kungörelsen har man försökt åstadkomma en reservpolisorganisation. Att så sker, anse de sakkunniga lämpligt. Dock synes det de sakkunniga, som om i lagtexten borde tydligt uttalas — vad som väl även det förutan komme att gälla — att vid inkallelsen hänsyn skall tagas jämväl till att den pensionerade polismannen icke därigenom må lida allvarligt men i sin näring. (5)

De sakkunniga övergå härefter till den föreslagna personalorganisationen. Till en början vilja de sakkunniga uttala sin anslutning till förslaget därutinnan, att man genom att ställa de lokala polisstyrkorna under enhetlig ledning av statens tjänstemän och låta dem användas var helst de behövas bör söka åstadkomma förstärkning av polisväsendet utan större ökning av personalen.

De sakkunniga anse jämväl lämpligt, att distrikten för de föreslagna överordnade polischeferna, landsfogdarna, i stort sett sammanfalla med länsindelningen.

I detta sammanhang vilja de sakkunniga emellertid upptaga en tanke, som är berörd i förslaget, nämligen huruvida icke i vissa polismästarstäder de nuvarande polismästartjänsterna såsom chefsbefattningar för polisväsendet böra indragas. Det synes de sakkunniga, som om det vore riktigt med den föreslagna ändringen av magistratens förhållande till polisväsendet och med den förstärkning av stadsfiskalstjänsterna förslaget innebär, att polismästarebefattningar endast bibehållas i de städer, där poliskåren har sådan storlek och polisgöromålen i övrigt sådan omfattning, att en lokalchef är fullt sysselsatt av sin befattning, oavsett magistrats- och dylika göromål. (6)

Beträffande den nya landsfogdeinstitutionen hava de sakkunniga uppmärksammat, att denna enligt förslaget intager en synnerligen betydelsefull ställning för hela systemet. De sakkunniga vilja för egen del framhålla, att om organisationen skall kunna leda till därmed avsedd förstärkning av polisväsendet, denna viktiga del icke får underskattas. Det är således nödvändigt, att fullt uppehålla de föreslagna förutsättningarna i avseende å tjänsteställning, avlöningsförmåner och kompetensvillkor för landsfogdarna. (7)

Frågan om gränsen för landsfogdarnas åtalsplikt har bland de sakkunniga varit föremål för åtskillig diskussion, varunder framhållits, bland annat, att vissa brott, som med den föreslagna gränsen skola åtalas av landsfogdarna, äro av beskaffenhet att väl kunna överlämnas till landsfiskaler och stadsfiskaler. Det har emellertid förefallit de sakkunniga omöjligt att med den tillgängliga utredningen draga upp en annan gräns. Erfarenheten torde få visa, huruvida den arbetsbörda, som enligt förslaget faller på landsfogdarna, i vissa fall blir allt för stor och därför i och för sig föranleder någon jämkning samt om den auktoritet i förhållande till allmänheten, som landsfiskalerna och stadsfiskalerna nu åtnjuta och som det är av vikt att uppehålla, kan bliva lidande på en anordning sådan som den föreslagna. (8)

För att landsfogdarna skola kunna fylla sina uppgifter torde det vara nödvändigt, att de utrustas med biträden i den omfattning förslaget innebär. (7)

Beträffande landsfiskalerna vilja de sakkunniga till en början uttala, att ett särskiljande av polis- och åklagarverksamheten från indrivnings- och exekutionsgöromålen icke för närvarande synes genomförbart. Även med dessa dubbla uppgifter kvarstående synes det böra upptagas till undersökning, om icke en reduktion av landsfiskalsdistrikten kan äga rum, på sätt också antytts i förslaget. Särskilt i betraktande av den förenkling i indrivningsarbetet, som i betänkandet föreslås, och den förstärkning polis- och indrivningsväsendet på landsbygden erhåller genom den förändrade fjärdingsmansinrättningen synes det de sakkunniga antagligt, att så kan ske utan olägenhet. (9)

Oavsett denna ändrade distriktsindelning torde det vara nödvändigt, att, på sätt förslaget innehåller, bereda de största distrikten lättnad genom biträden med statsavlönning, en anordning, som även torde vara önskvärd för att befämja rekryteringen med lämpliga landsfiskalsaspiranter. Det förefaller emellertid de sakkunniga, som om det i betänkandet föreslagna antalet vore väl knappt. Dock vilja de sakkunniga framhålla, att biträdesanslagen böra vara avsedda för sådana distrikt, som väsentligt höja sig över normalläget. (10)

De sakkunniga vilja uttryckligen betona, att landsfiskalernas polis- och åklagarverksamhet utgör deras viktigaste uppgift, och anse det därför önskvärdt, att minskning åstadkommes i deras kontorsarbete. För detta ändamål ansluta sig de sakkunniga till förslaget att specifikation av redovisningen för kronoutskylder och bötesindrivning överflyttas från landsfiskalerna till landskontoren, där även frågorna om avskrivning och avkortning böra omedelbart behandlas. I samma syfte anse sig de sakkunniga böra förorda befrielsen från påkallande av handräkning för indrivning av resterande kommunalutskylder, oaktat de olägenheter, som onekligen i vissa kommuner kunna föränledas härav. (11)

Mot förslaget att, där särskild utmättningsman är förordnad, restindrivningen helt skall överflyttas till denne hava de sakkunniga intet att erinra.

Att landsfiskalerna befrias från personligt ansvar för medel, som omhändertahas av fjärdingsmän och exekutionsbetjänter, synes de sakkunniga skäligt. De sakkunniga hava icke ingått i granskningen av frågan, huru ansvaret slutligen skall ordnas, t. ex. genom försäkring. (12)

Vad angår fjärdingsmansinrättningen torde det icke vara tillrådligt, att densamma får bibehållas i det försvagade skick, vari den så småningom råkat. En ändring synes således nödvändig, oaktat avsevärda kostnader sannolikt bliva förenade därmed. Delvis torde det dock vara möjligt att återvinna dessa genom den förbättrade indrivning, som förändringen kommer att medföra. Den i förslaget förordade omläggningen av distrikten till större områden och utbyte av nuvarande menighetsbestyr mot reglerade tjänster, fullt sysselsatta av polis- och indrivningsverksamhet, torde vara ägnad att åstadkomma en fjärdingsmansinrättning, motsvarande de anspråk man skäligen kan ställa därpå. (13)

I fråga om tillsättningen av fjärdingsmännen vilja de sakkunniga allenast påpeka, att om man vill undvika tvistigheter mellan kommunerna och därav följande olägenheter för fjärdingsmännens blivande verksamhet, torde det vara önskvärdt, att kommunalnämnderna få avgiva sina yttranden över de sökande vid ett gemensamt sammanträde inför landsfiskalen.

I fråga om de s. k. köpingsåklagarna hava de sakkunniga uppmärksammat det ogynnsamma läge, vari omorganisationen kommer att försätta många av dem. I anledning härav anse de sakkunniga sig böra uttala, att det synes skäligt, att man vid övergången söker bereda de till åklagarbefattningar kompetenta befordran, i den mån de befinnas lämpliga, ävensom att köpingsåklagarna icke i följd av omorganisationen få lida minskning i sina nuvarande avlöningsförmåner. (14)

Mot förslaget, i vad det rör övriga polismän på landsbygden och ordningsmän, hava de sakkunniga icke något att erinra.

Förslaget till indragning av vissa stadsfiskalstjänster synes de sakkunniga lämpligt, liksom de sakkunniga i det föregående uttalat sin anslutning till förslaget att stadsfiskalsbefattningarna skola bli statstjänster. Mot de föreslagna kompetensvillkoren och uppdelningen av tjänsterna i olika grader hava de sakkunniga intet att erinra. (15)

Beträffande övriga polismän i städerna vilja de sakkunniga framhålla, att ett av de behov, som vid en förbättrad polisorganisation bör tillgodoses i första hand, är att äga tillgång till särskilt utbildad kriminalpolispersonal för landsbygden och de mindre städerna. För ändamålet torde den enklaste utvägen vara den, som anvisats i förslaget. Antalet erforderliga kriminalpolismän kan icke bedömas med säkerhet för närvarande. Det förefaller dock, som om det föreslagna antalet icke ginge utöver det omedelbara behovet. Varken fördelningen av kriminalpolispersonalen på de olika städerna eller uttalandena i betänkandet (sid. 220—222) angående ledningen av polisväsendet i de städer, där stadsfiskaler icke vidare skola finnas, hava varit föremål för de sakkunnigas granskning, då vad betänkandet innehåller i dessa delar lär vara att anse allenast som en plan för ordnandet, icke såsom ett definitivt förslag. (16)

De sakkunniga anse sig böra påpeka, att för den händelse det skulle visa sig erforderligt att träffa särskilda anordningar för att bekämpa spritsmuggling eller för annat dylikt ändamål, det möjligen kan befinnas önskvärt, att polisorganisationen erhåller andra former än de i förslaget avsedda. Att förhållandet ej berörts i förslaget, lär bero på att de ifrågavarande företeelserna antagits vara av övergående beskaffenhet och därför ej lämpligen böra bli föremål för behandling i ett förslag till omorganisation för längre framtid. Med den osäkerhet som för närvarande råder i förevarande avseende, hava de sakkunniga emellertid ansett förhållandet böra anmälas till vidare övervägande.

Förslaget, i vad det avser utbildning av polispersonalen, dess uniformering och beväpning, ersättning för telefonutgifter och anordnande av arrestlokaler, har icke föranlett någon anmärkning. (17) De föreslagna bestämmelserna angående ersättning för resor m. m. hava icke syntts vara av den principiella natur, att de bort bli föremål för de sakkunnigas granskning.

De sakkunniga övergå härefter till behandling av polispersonalens allmänna ställning.

I betänkandet har utvecklats den uppfattningen att det ur allmän synpunkt är viktigt, att polispersonalens ställning blir tryggad, så att obehöriga hänsyn i möjligaste mån uteslutas från inverkan på dess tjänstutövning. De sakkunniga gilla denna ståndpunkt. För personalens ekonomiska oberoende torde få anses sörjt, i den mån det under nuvarande situation låter sig göra, genom de förut behandlade bestämmelserna angående minimilöner och pensionering. (17, 18) I fråga om lönerna kommer personalen härigenom att bli likställd med vissa statstjänstemän. Även beträffande anställningen erhåller personalen enligt förslaget samma ställning som statens egna tjänstemän. I åtskilliga i betänkandet återgivna uttalanden har emellertid framhållits, att polistjänstens särskilda beskaffenhet skulle kräva bibehållandet av en »olämplighetsparagraf». De sakkunniga anse dock, att åt nyss antydda skäl för att giva personalen en fast anställning bör tillmätas större betydelse. En sådan anställning, som förslaget innebär, måste emellertid förutsätta en viss prøvotid. Dessutom synes det nödvändigt att låta vissa yttringar av klandervärdt uppförande behandlas såsom tjänstefel på samma sätt som i regel för sådana statstjänstemän, vilka genom sin tjänst stå i särskild beröring med allmänheten. I alla

dessa avseenden ansluta sig de sakkunniga således till förslaget uppfattning. De sakkunniga anse jämväl riktigt, att polispersonalens plikt att tjänstgöra uttryckligen kommer till synes, såsom skett i 18 § 2 mom. av det föreslagna polisreglementet. (19)

Vad polisenämnden angår innefattar denna i sin föreslagna form en klyvning av de uppgifter, som tilldelats anordningen med samma namn, då den tidigare varit ifrågasatt. Till polisenämnden lägges enligt förslaget endast bedömandet av grövre förseelser, under det att hela ledningen av polisväsendet överlämnas till statens ansvariga tjänstemän. Om personalen skall kunna erhålla samma ställning som statens egna befattningshavare, torde det också vara nödvändigt, att anställnings- och befodringsfrågor avgöras på samma sätt, som gäller för dessa. Det kommunala inflytandet på polisorganisationen kommer i stället att framträda vid beslut i alla de frågor, som enligt förslaget skola behandlas av kommunens representanter. Den uppdragna gränsen för polisenämndens befogenhet anse de sakkunniga således riktigt. Det återstår då frågan, huruvida en polisenämnd med befogenheten begränsad till dit hänskjutna disciplinmål över huvud är behöfvig.

Beträffande den disciplinära bestraffningen är inom den svenska statsförvaltningen den principen allmänt genomförd, att vederbörande chefsmyndighet själv ådömer disciplinstraff, såvida icke myndigheten finner anledning att föranstalta om åtal vid allmän domstol. Från denna princip har i det föreliggande förslaget gjorts avvikelse, i det att en särskild polisenämnd skulle inrättas för handläggning av disciplinmål i sådana fall, då vederbörande polischef anser straff utöver viss lägre strafferäns böra tillämpas. De skäl, som anförts för denna anordning, hava de sakkunniga icke kunnat finna vara avgörande. Det är visserligen obestriddigt, att polispersonalen såsom rättssäkerhetens upprätthållare och utövare av samhällets tvångsmakt har en viktig uppgift och en i förhållande till allmänheten synnerligen ömtålig ställning samt till följd härav lätt utsättes för klander och misstankar för felaktigt förfarande i tjänsten, men dessa omständigheter böra icke föranleda till en sådan anordning, att ansvaret för disciplinens upprätthållande, i den mån disciplinär bestraffning erfordras, undandrages polisens egna myndigheter. Att huvudansvaret i fråga om rättssäkerheten och polispersonalens förhållande i tjänsten åligger dessa myndigheter, är för samhället så betydelsefullt, att det snarare finnes skäl för den uppfattningen, att det särskilt beträffande polisen är av vikt, att vederbörande chefsmyndigheter äga att själva handlägga ärenden av ifrågavarande slag.

Det är i allmänhet en viktig grundsats att den, som icke har något inseende över en personals tjänstgöring och icke något ansvar för göromålens handhavande, icke heller bör utöva någon administrativ myndighet över personalens tjänsteställning. Denna grundsats har varit ett av de huvudskäl, som föranlett de sakkunniga att ställa sig bestämt avvisande mot svenska polisförbundets förslag om inrättande av lokala polisstyrelser och den har enligt de sakkunnigas mening sådan betydelse även i fråga om disciplinmålens avgörande, att de sakkunniga icke ansett sig kunna tillstyrka inrättandet av den nu föreslagna polisenämnden. Dennas ledamöter skulle för övrigt icke äga sådan på erfarenhet i tjänsten grundad kännedom om förhållandena inom polisen, som synes vara erforderlig för att de med tillräcklig säkerhet skulle kunna bedöma alla de fall av försummelser och dylikt, som komme under nämndens avgörande.

Härjämte vilja de sakkunniga särskilt framhålla, att inrättandet av en sådan nämnd måste befaras medföra ett försvagande av Konungens befallningshavandes ställning såsom högsta polismyndighet samt i viss mån rubba sammanhanget i polisorganisationen.

Med dessa uttalanden hava de sakkunniga emellertid icke velat föringa värdet av garantier mot godtycke vid disciplinmålens avgörande. De sakkunniga anse dock en betryggande säkerhet i detta avseende ligga i vederbörandes rätt att överklaga polismyndighetens beslut, en rätt, som i verkligheten fått större betydelse under senare tiden än den haft tidigare, och kunna icke finna det vara behöfligt, att nya befattningar eller institutioner inrättas för ifrågasvarande ändamål.

Den ställning, som Konungens befallningshavande skulle komma att intaga till polisväsendet enligt den föreslagna organisationen, synes dock böra medföra, att det må tillkomma Konungens befallningshavande att i första hand avgöra viktigare disciplinmål. En sådan anordning skulle bättre överensstämma med förfarandet inom förvaltningen under de centrala ämbetsverken och otvivelaktigt vara ändamålsenlig, då Konungens befallningshavande därigenom finge större möjlighet att hava inseende över disciplinen inom polisen och tillse, att varken godtycke eller slapphet får göra sig gällande. Disciplinmålen skulle säkerligen icke tillföra länsstyrelserna någon betungande arbetsbörd. Dylika mål förekomma numera icke i något större antal, och de flesta av dem äro av synnerligen enkel beskaffenhet.

De sakkunniga anse därför, att de föreslagna bestämmelserna om polisenämnden böra utgå och ersättas med föreskrifter i polisreglementet i här ovan angivna syfte. (20, 21, 22, 23)

På grund av sin verkställda granskning anse sig de sakkunniga böra uttala såsom allmänt omdöme om det föreliggande förslaget, att det innebär en väsentlig förstärkning av den nuvarande polisorganisationen och en praktisk lösning av den sedan länge svävande frågan om polisväsendets förnyande utan att överskrida de anordningar, som för ändamålet synas erforderliga, samtidigt som det föreslagna systemet lämnar utväg för framtida utveckling.

Särskilda yttranden

hava avgivits:

1. beträffande frågan, huruvida polisväsendet bör i huvudsak förstatligas eller vila på samverkan mellan stat och kommuner,

av herr *Strandquist*, som anförde:

»Angående sakkunnigemajoritetens uttalande om statens och kommunens förhållande till polisväsendet har jag avvikande mening i det jag, med hänvisning till det förslag Svenska Polisförbundet till regeringen inlämnat, anser att polisväsendet allt mer tenderar bli en statens angelägenhet. Den samverkan mellan stat och kommun, som sakkunniges flertal uttalat sig för, bör, enligt min mening, i stället inriktas på ett folkets — de beslutande kommunala myndigheterna och polispersonalen — inflytande och medbestämmanderätt på ledningen inom de lokala polisstyrelserna för att därigenom motverka chefsgodtycket samt verka för ett gott och förtroendefullt förhållande mellan ortens polis och befolkningen. Denna samverkan genom inval av kommunens och personalens representanter i de lokala polisstyrelserna (polisnämnden) på sätt Svenska Polisförbundet föreslagit, skulle även bli en borgen för att objektiviteten vid de administrativa besluten för alla parter bättre komme till sin rätt samt vore sist en säkerhetsventil mot en gendarmisering av det svenska polisväsendet.

Över huvud taget anser jag mig för övrigt böra reservera mig mot sakkunnigemajoritetens uttalanden i de stycken de strida emot det av Svenska Polisförbundet tidigare till regeringen inlämnade förslaget.»

2. beträffande 16 § i förslaget till lag angående polisväsendet i riket

dels av herrar *Swartling*, *Lindholm* och *Hårleman*, som anförde:

»Det föreliggande förslaget till organisation av landets polisväsende är i fråga om förhållandet mellan staten och kommunerna byggt, bland annat, på den förutsättningen, att ledningen av polisen bör utövas av statens organ. Denna grundsats, vilken gillats av de sakkunniga, bör emellertid enligt vår mening få till följd, att även poliskommissarierna bliva statens tjänstemän och helt avlönas med statsmedel. Poliskommissarierna äro i allmänhet i fråga om göromålens beskaffenhet väsentligen likställda med stads- och landsfiskaler, för såvitt dessa hava befattning med polisväsendet, och hava en i betydande mån självständig och ledande ställning. Det skulle enligt vår mening vara av stor betydelse i flera hänseenden för hela polisväsendet, att kommissarierna bleve statstjänstemän, särskilt därutinnan att staten finge större möjlighet att genomföra en enhetlig organisation samt lämpliga rekryterings- och befodringsförhållanden beträffande dessa viktiga befattningar och härigenom även kunde bereda ökade möjligheter till anställande i högre polisbefattningar av sådana tjänstemän, som vunnit mera mångsidig utbildning och erfarenhet inom polisens olika grenar.

I andra stycket av förevarande § meddelas bestämmelser rörande fördelningen mellan statsverket och kommunerna av kostnaderna för den icke statsanställda personalens avlöning. Enligt dessa skall staten bidra med en fjärdedel av löneförmånernas fastställda minimibelopp, medan vederbörande kommun har att gälda återstående tre fjärdedelar jämte hela den kostnad, som må uppstå i följd därav att kommunen sett sig nödsakad överskrida den till grund för statsbidraget liggande minimiavlöningskalan. Likartade regler gälla

i fråga om kostnaderna för polispersonalens pensionering. Även därvidlag räknas med vissa minimiförmåner, vilka, i den mån de icke finansieras genom tillskott från befattningshavarna själva, skola bekostas till en fjärdedel av staten och till tre fjärdedelar av kommunen, utan möjlighet för den sistnämnda att av staten erhålla bidrag till de pensionstillägg, som kunna vara av behovet påkallade.

Förutsättningen för att ett sålunda konstruerat system ur ändamålsenlighetens och rättvisans synpunkt skall kunna anses hålla måttet är uppenbarligen, att de fastställda minimibeloppen av löner och pensioner nära ansluta sig till vad som på olika orter i verkligheten måste bjudas för säkerställande av poliskårens nöjaktiga rekrytering. I sådant avseende lider emellertid förslaget av påtagliga brister. Den löneplan, som innefattas i 3 § av lönereglementet (kungörelsen angående minimiavlöning till viss polispersonal och utbetalning av statsbidrag till kostnaderna för poliväsendet), torde för landsbygdens och för en del mindre städers vidkommande snarare ligga över än under den ur rekryteringssynpunkt betingade nivån men kan alls icke tillämpas i avseende å många bland de större och största städerna, vilka nu betala avsevärt högre löner. Förverkligat skulle förslaget sålunda innebära, att praktiskt taget alla landskommuner och vissa städer erhöles statsbidrag å de totala löne- och pensionskostnaderna, under det att andra kommuner, främst de största städerna, finge åtnöjas med motsvarande bidrag å allenast en del av ifrågakvarande kostnader.

Denna konsekvens är efter vår mening desto obilligare, som den åsyftade nyorganisationen i första hand tar sikte på landsbygdens och de mindre stads-samhällellens behov. För dessa behovs tillgodoseende fordras nu, att de städer, som redan äga ett välordnat, fullt effektivt poliväsen, på väsentliga punkter skola uppgiva sin hittillsvarande självbestämningssätt i avseende å denna förvaltningsgren samt ställa sina personalresurser och sin övriga utrustning till förfogande för landet i dess helhet, därigenom tillhandahållande den stomme, varförutan poliväsendets reorganisation svårigen lär kunna åstadkommas. Det förefaller, som om de uppoffringar, man sålunda begär av de större städerna, bort föranleda, att den i och för sig riktiga grundsatsen om likställighet i ekonomiskt hänseende kommunerna emellan gjordes med särskild styrka gällande. I stället har den givits till spillo genom ett statsbidragssystem, som i stort sett kan sägas missgynna just de kommuner, på vilkas intresse och oförevillighet den nya polisorganisationen främst är beroende.

Man må icke föreställa sig, att ett dylikt förfaringssätt kan tillämpas utan risk för organisationens effektivitet. Alldeles visst har man att räkna med en benägenhet på kommunalt håll att så mycket som överhuvud taget är möjligt närma den verkliga lönenivån till den fastställda löneplanen för att såmedelst kunna vidmakthålla den av lagstiftningen angivna normalproportionen mellan statens och kommunens insatser för poliväsendet. Att detta i städer med höga levnadskostnader och särskilt krävande polistjänst kan komma att menligt återverka på kårens sammansättning och allmänna standard säger sig självt.

Givetvis ligger det i kommunens intresse att icke betala högre polislöner än sakläget betingar. Även om statsbidraget bestämdes att utgå med en fjärdedel av kommunens verkliga lönekostnader, torde därför särskilda korrektiv emot en alltför generös lönepolitik knappast vara av nöden. Anses sådana likväl erforderliga, torde betryggande kontroll åstadkommas genom föreskrift, att statsbidrag skall utgå å de löne- respektive pensionsbelopp, som av kommunen bestämmas och av Konungens befallningshavande fastställas.

På här i korthet angivna grunder tillåta vi oss hemställa om förslaget jämkning till överensstämmelse med den av oss uttalade uppfattningen.»

dels av herr *Almé*, som instämt i herrar Swartlings, Lindholms och Hårlemans yttrande, i vad detta avser statsbidragets beräkning på grundval av kommunernas verkliga löneutgifter;

dels ock av herr *Bengtsson*, som anförde:

»I följd av den väsentliga höjning, som föreslås i avseende å fjärdingsmännens löner, innebär den föreslagna organisationen en betydande ökning av landsbygdens kostnader för polisväsendet — en ökning, som, enligt min uppfattning, ingalunda kommer att kompenseras genom att fjärdingsmännens antal minskas och ej heller genom ett till en fjärdedel av kostnaden bestämt statsbidrag till nämnda befattningshavares avlöning. Då härtill kommer, att staten hittills bidragit med hälften av kostnaden för den egentliga polispersonalen å landsbygden, har det synt mig mest överensstämmande med billighet och rättvisa, att staten fortfarande deltar i kostnaden för landsbygdens polispersonal, fjärdingsmännen inberäknade, med hälften av de föreslagna minimilönerna.»

3. beträffande förslaget till kungörelse angående minimiavlöning till viss polispersonal och utbetalning av statsbidrag till kostnaderna för polisväsendet

dels av herrar *Swartling* och *Lindholm*, som anförde:

»Såsom de sakkunnige erinrat, har tiden icke medgivit närmare granskning av de föreslagna lönebeloppen. Under hänvisning till vårt gemensamt med polismästare Hårleman avgivna särskilda yttrande beträffande 16 § i förslaget till polislag vilja vi emellertid framhålla, att den uppgjorda löneplanen icke synes vara av beskaffenhet att kunna utan omarbetning godtagas.

För egen del äro vi tveksamma, huruvida tiden nu är inne att skrida till en standardisering av polispersonalens löner. De skäl, som tala emot att under rådande förhållanden vidtaga mera omfattande löneredningsåtgärder, skola icke här upprepas. Befinnes en sådan åtgärd i detta särskilda fall ofrånkomlig, bör emellertid enligt vår mening tillses, att löneplanen närmare anslutes till kommunernas egna lönesystem och över huvud mera beaktar läget på det kommunala tjänsteområdet än i förslaget skett. Detta är nödvändigt redan därför att polispersonalen fortfarande kommer att bliva en väsentligen kommunalavlönad kår, vars ställning i lönehänseende icke kan undgå att öva inverkan å andra, jämförliga tjänstemannagrupper. Ihågkommas bör vidare, att ett betydande antal städer under de senare åren genomfört allmänna, på omfattande förarbeten grundade löneredningar, i vilka jämväl polispersonalen inbegripits. Att utan tvingande skäl sönderbryta de system, som sålunda skapats, bör icke ifrågakomma.

Den föreslagna löneplanen, för vilken senaste löneredning för kommunikationsverken och vissa andra statens verk tjänat såsom förebild, synes gå väsentligt längre i uniformerande riktning än behovet kräver. Den ger efter vår mening både för mycket och för litet. För mycket, då ett stort antal orter, med tillämpning av en högeligen schematisk »dyrortsgruppering», placerats på en nivå, vilken förefaller att ligga avsevärt över den, som erfarenheten visat kunna utan skada för poliskårens rekrytering hållas. För litet, då å andra sidan många orter — och just de för landets polisorganisation i stort viktigaste — ställts i en så låg klass, att det icke finnes någon tanke på att kunna i kvalitativt hänseende hävda poliskårens ställning, om vederbörande kommun, vilket uppenbarligen är dess rätt, vill lägga sin lönepolitik enligt förslaget anvisningar.

För ernående av ett praktiskt användbart resultat är det enligt vår mening nödvändigt, att lönefrågan upptages till förnyat, allsidigt övervägande i samråd med representanter för den kommunala sakkunskapen på området och med det

målet i sikte att, under skäligen beaktande av enhetlighetens fordringar, giva polispersonalen på de olika orterna en ställning, som i möjligaste mån överensstämmer med ortens förhållanden och där rådande betingelser för en god rekrytering av kåren.

Vinner nu framförda önskemål beaktande, torde sannolikt på denna väg kunna tillgodoses jämväl de synpunkter, åt vilka vi i senare delen av det särskilda yttrandet rörande 16 § polislagen givit uttryck.

I detta sammanhang vilja vi slutligen påpeka, att vi icke varit i tillfälle att ingå i granskning av de i betänkandet meddelade kostnadskalkylerna.»

dels av herr **Strandquist**, som anförde:

»Angående sakkunnigemajoritetens uttalande om minimiavlöning åt polispersonalen har jag en mot sagda majoritet avvikande mening. Jag anser, att personalen i de lägre lönegraderna bör uppflyttas så att klyftan mellan de olika graderna icke blir så stor.

Fråga om semestertidens längd, som avhandlas i 14 § samma kungörelse, yrkar jag ändring därhän, att åldern och således icke tjänstegraden må bli avgörande för erhållande av den längre semestertiden. Jag föreslår därför, att samtliga befattningshavare enligt 3 § erhålla en årlig semester — intill 40 år 20 dagar; efter 40 levnadsår 35 dagar.»

dels och av herr **Almé**, som anförde:

»Löneplanen i den föreslagna kungörelsen angående minimiavlöning synes ej vara lämpligt avvägd i förhållande till den ifrågavarande personalen. Polispersonalen kan beträffande kompetensvillkor och tjänsteåligganden ej utan vidare jämnställas med den personal, för vilken ovannämnda löneplan är gällande.

I stället bör Kungl. Maj:ts avlöningsreglemente av den 29 juni 1921 för underofficerare och civilmilitär personal m. fl. tagas till grund vid bestämmandet av polispersonalens minimiavlöning. I detta reglemente har polis-konstapel upptagits i 2:a lönegraden i Löneplan C.»

4. beträffande övergången till den föreslagna lagstiftningen angående polispersonalens pensionering

av herr **Strandquist**, som anförde:

»Fråga om pensionsfrågan yrkar jag, att de befattningshavare, som nu hava ordnade pensionsförhållanden, icke må få försämrade sådana vid övergång till nya staten. Därför bör denna övergång för den ordinarie polispersonalen vara valfri; d. v. s. varje ordinarie polisman, som önskar, skall få gå in på här föreslagna löne- och pensionsstat. Den polisman, som önskar stå kvar på gammal stat, skall få göra detta, och bör en lämplig överenskommelse mellan kommunerna och polismännen genom vederbörande myndighets försorg åvägbringas. Befattningshavare, som icke kunna vinna anställning på nya staten, böra garanteras bibehållna löne- och pensionsbestämmelser i de befattningar de nu inneha.»

5. beträffande den föreslagna reservpolisorganisationen

dels av herrar **Lawski** och **Almé**, som anförde:

»Ehuru det synes synnerligt lämpligt att med hjälp av pensionerad, men dock tjänsteduglig polispersonal skapa en reservpolisorganisation, förefaller det dock föga tillfredsställande att för sådant ändamål ålägga ifrågavarande personal en tjänstgöringsplikt, som saknar motsvarighet å andra områden än det militära och som vederbörande icke under några förhållanden kan undkomma, om han vill bo kvar i sin gamla anställningsort. Även om man i enlighet med

vad av majoriteten förordats på visst sätt reglerar den lokala polischefens inkallelserätt, har man anledning att förutse, att ifrågavarande bestämmelse blott kommer att leda till att de, som icke själva önska tjänstgöra såsom reservpolismän, finna sig föranlättna att efter avskedstagandet flytta till annan ort. Under sådana förhållanden torde det vara mera tilltalande att ordna reservpolisorganisationen på frivillighetens väg. Säkerligen skall ett avsevärt antal pensionerade polismän befinnas villigt att taga anställning såsom reservpolismän utan annan ersättning än ett väl tillmätt dagarvode, på sätt förslaget innehåller. Möjligen bör dock lokalpolischefen erhålla rätt att tillförsäkra reservpolisman något mindre årligt arvode, vilket särskilt kan vara på sin plats, om polismannen icke är bosatt i den gamla anställningsorten.»

dels ock av herr **Strandquist**, som anförde:

»Vad angår den i § 88 i förslaget till pensionskungörelse omfördälda reservpoliskåren, anser jag denna bäst bör ordnas på frivillighetens väg genom skälig ersättning åt dessa reservpolismän.»

6. beträffande polisväsendets organisation i städer med polismästare

dels av herrar **Swartling** och **Lindholm**, som anförde:

»När de sakkunnige uttalat sig för polismästarebefattningarnas bibehållande endast i de städer, där poliskåren har sådan storlek och polisgöromålen i övrigt sådan omfattning, att en lokalchef är fullt sysselsatt av sin befattning, oavsett magistrats- och dylika göromål, torde väl däri ligga ett erkännande, att i de åsyftade städerna särskild polismästare icke kan undvaras efter den nya organisationens genomförande. Att döma av de i betänkandet meddelade statistiska uppgifterna rörande polispersonalens antal och polisgöromålen omfattning synes den mening, de sakkunnige framställt, i praktiken leda till, att polismästare bör bibehållas, utom i de tre största städerna, åtminstone i samtliga övriga städer, som ej deltaga i landsting, nämligen Norrköping, Hälsingborg och Gävle, möjligen även annorstädes. Med förslagets nuvarande avfattning kommer polismästaren i sistnämnda städer att, i olikhet med sina kolleger i Göteborg och Malmö (Stockholms särställning följer omedelbart av huvudstadens undantagande från länsindelningen), subordnera under landsfogden i länet, vilken även utövar ett direkt chefskap över stadens polispersonal. Denna anordning kunna vi icke finna tillfredsställande. Att polisväsendet exempelvis i Norrköping och Hälsingborg ställes under den i Linköping, respektive Malmö bosatta landsfogdens direkta chefskap är enligt vår mening ägnat att onödigtvis komplicera och tynga organisationen, utan att därmed vinnes någon praktisk fördel. För nödigt samarbete mellan landsfogden och polismästaren, respektive mellan länet och »landstingsstaden» är tillräckligt sört genom föreskriften, att biträde polisdistrikten emellan icke får vägras i vidare mån än som är oundgängligen nödigt för polisverksamheten i det distrikt, som anmodas om hjälpen. Principiellt synes därför böra gälla, att de s. k. landstingsstäderna ävensom övriga städer, i vilka, på sätt de sakkunnige förutsatt, särskild polismästare bibehålles, helt skiljas från landsfogdedistriktet och i polishänseende betraktas såsom ett fristående område. Då detta möjligen i något fall skulle medföra, att vederbörande landsfogdedistrikt, i saknad av tillräcklig egen kriminalpolisstyrka, skulle komma att utsättas för alltför stora svårigheter, hava vi emellertid icke ansett oss utan vidare böra påyrka en dylik åtgärd, utan hemställa, att det måtte lämnas åt Kungl. Maj:t att därom förordna eftersom förhållandena bjuda. Härvid förutsätta vi emellertid, att skilsmässa från landsfogdedistrikt bör beviljas en var enligt den nya organisationen med särskild polismästare utrustad stad, som sådant önskar,

såframt icke därigenom möjligheten att inom länet i dess helhet upprätthålla skäligt polisskydd i avsevärd grad förminsкас.»

dels ock av herr *Strandquist*, som anförde:

»Ifråga om sakkunnigemajoritetens uttalande om indragning av vissa polismästarebefattningar vill jag endast hänvisa till Svenska Polisförbundets förslag, att polischefen på platsen skall vara självskriven ordförande i den lokala polisstyrelsen.»

7. beträffande de för landsfogdarna och länspolisassessorerna föreslagna avlöningsförmånerna

av herr *Gislén*, som anförde:

»Jag har icke varit i tillfälle att så noggrant granska den föreslagna landsfogdeinstitutionens ändrade ställning, att jag kan avgöra, om eller i vad mån de för landsfogdarna och länspolisassessorerna föreslagna avlöningsförmånerna äro lämpligt avvägda. Denna fråga måste alltså av mig lämnas öppen.»

8. beträffande frågan, huru landsfogdarnas åtalsplikt bör avvägas,

dels av herrar *Bengtsson* och *Ohlin*, som anförde:

»Förslagets uppgivna tendens att höja åklagarinstitutionen motverkas av den föreslagna inskränkningen i landsfiskalernas åtalsrätt, en inskränkning, som torde vara alltför djupgående.»

dels ock av herr *Wendt*, som anförde:

»Vad beträffar gränsen för landsfogdarnes åtalsplikt, kan det visserligen förefinnas svårighet att uppdraga annan gräns än som i förslaget skett, men erfarenheten torde dock visa på, att en allt för snävt tilltagen gräns med all sannolikhet skulle komma att medföra onödigt utökad arbete för såväl den över- som den underordnade åklagaren. Exempelvis skulle med föreslagna gräns de allra enklaste tjuvnadsbrotten sålunda ej komma att undantagas från landsfogdes åtalsplikt, liksom även bedrägeri- och förskingringsbrotten. Med den frekvens, som vidkommande dessa tvänne grupper av brott alltid är att förvänta, särskilt i städer, synes mig lämpligare tillbakaskjuta gränsen och därinnanför ej inrymma brott, varå kan följa fängelse eller straffarbete i högst sex månader, med undantag likväl för vissa under 25 kap. strafflagen hörande, i förslaget särskilt uträknade förbrytelser.»

9. beträffande frågan, huruvida landsfiskalerna böra befrias från indrivnings- och exekutionsgöromål,

av herr *Strandquist*, som anförde:

»Angående sakkunnigemajoritetens uttalande om landsfiskalerna, vill jag, med hänvisning till Svenska Polisförbundets förslag, reservera mig för den meningen, att landsfiskalerna befrias i viss utsträckning från sådana göromål, som inkräkta på deras befattningar som åklagare och polischefer. Vidare att sagda landsfiskaler böra erhålla tydliga föreskrifter om deras skyldighet att som chefer instruera och utbilda den underlydande personalen å landsbygden.»

10. beträffande de statsavlönade landsfiskalsbiträdenas antal

av herrar *Hügg* och *Ohlin*, som anförde:

»Oberoende av om landsfiskalerna befrias från en del kontorsgöromål, erfordras för tjänstens behöriga skötande i de större distrikten statsavlönade biträden.

Det föreslagna antalet, 78 stycken, är alltför lågt.»

11. beträffande frågan, på vad sätt minskning bör åstadkommas i landsfiskalernas kontorsarbete,

dels av herr *Bengtsson*, som anförde:

»Ehuru jag finner det vara av synnerlig vikt, att landsfiskalernas arbetsbörda avväges på sådant sätt, att de få tid att vederbörligen ägna sig åt sådan polis- och åklagarverksamhet, som icke kan skötas å tjänsterummet, har jag icke kunnat bliva övertygad om att det för berörda ändamål är nödvändigt att överflytta arbetet med påkallande av handräckning för indrivning av resterande kommunalutskylder från landsfiskalerna till kommunalnämndsordförandena. Tvärtom synes det mig, som om tillräcklig avlastning av landsfiskalernas arbetsbörda kan vinnas genom övriga föreslagna åtgärder, nämligen fjärdingsmansinstitutionens reformerande, månadsredovisningarnas förenkling, överflyttandet av restindrivningen å särskild utmätningsman, där sådan finnes, samt inrättandet av statsavlönade biträdesbefattningar. Skulle det mot förmodan visa sig, att ytterligare åtgärder erfordras, torde andra utvägar kunna tillgripas än att å kommunalnämndsordförandena lägga en börda, som med hänsyn till de kommunala förtroendemännens bristande vana vid formella ting på många håll sannolikt skulle bliva större än den lättnad, som genom överflyttningen skulle beredas landsfiskalerna.»

dels av herrar *Swartling* och *Lindholm*, som anmält sig i huvudsak instämma med herr *Bengtsson*;

dels ock av herrar *Hägg* och *Ohlin*, som anförde:

»För att överhuvudtaget hinna ägna sig åt polis- och åklagaregöromål, böra landsfiskalerna befrias ej blott från att söka handräckning rörande resterande kommunalutskylder och pensionsavgifter utan jämväl rörande resterande kronoutskylder, något som visats kunna utan svårighet ordnas på annat sätt.

Sker ej detta, kan man icke ställa de krav på landsfiskalerna såsom åklagare och polismän, som förslaget avser.»

12. beträffande frågan, huruvida statsverket bör övertaga ansvaret för medel, som av fjärdingsman förskingrats,

av herr *Gislén*, som anförde:

»Jag anser statsverket icke böra ansvara för vad fjärdingsman tillgriper eller förskingrar av medel, tillhörande den eller de kommuner, där han är anställd.»

13. beträffande fjärdingsmansinrättningens organisation

dels av herr *Bengtsson*, som anförde:

»Med hänsyn till det vanrykte, vari fjärdingsmansinstitutionen på många håll råkat, anser jag, att man vid en reform av densamma icke kan underlåta att vidtaga en ändring av ifrågavarande befattningshavares titel. I sådant avseende kan lämpligen användas 'distriktspolisman', varigenom befattningshavarnas egenskap att framför allt vara polismän jämväl skulle komma till tydligt uttryck.»

dels ock av herr *Strandquist*, som anförde:

»Angående sakkunnigemajoritetens uttalande om fjärdingsmannainrättningen anmäler jag, med hänvisning till Svenska Polisförbundets förslag i frågan, en avvikande mening. Jag anser, att polisverksamheten bör rationellt skiljas från indrivnings- och liknande verksamhet. De nuvarande fjärdingsmännen, som ägnat en lång tid av sin verksamhet åt sagda kall, som äro lämpliga och som önska, böra få anställning med företrädesrätt på den nya staten såsom landspoliskonstaplar. De övriga böra beredas annan lämplig sysselsättning.»

14. beträffande de s. k. köpingsåklagarna

av herr *Hägg*, som anförde:

»De sakkunniga hava visserligen uttalat sig för, att de till åklagarebefattningar kompetenta köpingsåklagarna vid övergången skulle söka beredas befordran i den mån de befundes lämpliga, men då det är att befara att, därest ifrågavarande köpingsåklagare berövas sin åtalsrätt, de i konkurrensen med andra kompetenta sökande till åklagarebefattningar skola komma att anses sina medsökande underlägsna i meriter, och detta i högre grad ju längre tid hinner förflyta innan deras befordran kan ifrågakomma, anser jag för min del, att det är med rättvisa och billighet överensstämmande, att ifrågavarande köpingsåklagare få bibehålla sin åklagarebefogenhet under sin tjänstetid i den utsträckning, som är eller kan vara bestämd för lands- och stadsfiskaler.»

15. beträffande de till indragning föreslagna stadsfiskalstjänsterna

av herr *Wendt*, som anförde:

»Rörande innehavarna av de till indragning föreslagna 24 stadsfiskalsbefattningarna torde böra ifrågasättas, huruvida ej även dessa kunde beredas tillfälle att under sitt kvarstående övergå till statstjänst.

Det förhållandet, att tjänsterna vid befattningshavarnes avgång komma att indragas, bör näppeligen föranleda ett sämre läge med avseende å lön, pension etc. för dessa än för övriga stadsåklagare.»

16. beträffande den nuvarande kriminalpolispersonalens ställning vid en övergång till den föreslagna omorganisationen

av herr *Almé*, som anförde:

»Enligt övergångsbestämmelserna i polisreglementet skulle nuvarande polismän vid kriminalavdelning icke kunna erhålla ordinarie anställning vid dylik avdelning, därest de icke genomgått högre kurs vid polisskolan.

Då polisskolan i Stockholm 1917 inrättades och det samtidigt föreskrevs, att genomgången kurs i denna vore villkor för befordran, medförde denna föreskrift ingen ändring i de befördrade polismännens ställning.

Billighetsskäl tala för att den föreslagna bestämmelsen ändras, så att den ej inverkar på nuvarande ordinarie polismäns anställning vid kriminalavdelning.»

17. beträffande polispersonalens utbildning

av herr *Strandquist*, som anförde:

»Angående sakkunnigemajoritetens uttalande om polispersonalens utbildningsfråga vill jag, med hänvisning till Svenska Polisförbundets förslag, erinra om, att det ur praktisk synpunkt vore lämpligast, om utbildningsanstalterna bestämdes till fyra och förlades till resp. städerna Stockholm, Göteborg och Malmö samt den fjärde till en stad i Norrland. Vidare anser jag, att reglementet för sagda polisskolor måtte stipulera sådana villkor, att godtycket vid inträdesansökningar till sagda skolor bleve utestängt.»

18. beträffande befordran av polismän och uttagning av elever till polis-skola

av herr *Almé*, som anförde:

»Handläggningen av befordringsärenden inom en poliskår har stor betydelse för kårens allmänna tjänsteduglighet. För såväl myndigheter, personal och allmänhet bör det vara av vikt, att denna handläggning sker på ett sådant sätt, att därav kan förväntas det bästa möjliga resultat. För personalen

gäller det här avsevärda ekonomiska och sociala värden, och det är naturligt, att rätten till befordran måste hävdas, därest villkoren för övrigt uppfyllas, och rätten ej på annat sätt förverkats.

Som villkor för befordran har uppställts genomgåendet av högre kurs vid en av staten inrättad utbildningsanstalt för polismän. Då elevantalet vid nämnda skola blir strängt begränsat, inses lätt, att uttagningen av eleverna kommer att bli ett viktigt led i befodringsärendenas handläggning.

Det vore därför lämpligt, att polischefen före dylika ärendens avgörande inhämtade den underordnade personalens mening om den, som söker inträde i polisskolan, och eljest om en persons lämplighet till befordran. Önskligt vore, att härför funnes en institution, inom vilken överläggning kunde ske mellan över- och underordnade polismän. Ett sådant yttrande kan vara av betydelse särskilt vid större kårer, där polischefen ej omedelbart kan följa den underordnade personalens arbete.

I poliskårer med större personal synes det därför lämpligt, att en delegation, sammansatt av valda representanter från personal i varje tjänstegrad jämte polisintendent, där sådan finnes, finge avge yttrande och förslag, dels om uttagning av elever till polisskolan och dels om polismäns befordran.

Föreskrift härom bör intagas i den normalinstruktion, som enligt 11 § i det föreslagna polisreglementet för riket av Kungl. Maj:t skall utfärdas.»

19. beträffande 18 § i förslaget till polisreglemente för riket

av herr *Strandquist*, som anförde:

»Angående sakkunnigemajoritetens uttalande om polispersonalens rättsställning, särskilt med hänsyn till olämplighetsparagrafen och den nyinsatta § 18, mom. 2 i polisreglementet, vill jag, i egenskap av de i Svenska Polisförbundet organiserade polismännens *ende* representant i sakkunnigekommittén, anmäla en mot övriga sakkunnige avvikande mening. Den i flertalet polisinstruktioner hittills gällande olämplighetsparagrafen, som lämnar polischefen oinskränkt rätt att efter gottfinnande — då han förlorar förtroendet för en underordnad polisman — utan vidare avskeda denne, har som sakkunnigemajoriteten anförde i sitt uttalande icke medtagits i det till regeringen ställda förslaget. Men med den formulering, som § 18 erhållit, ligger det faktiskt i chefens hand att avskeda polismän icke blott för förseelse i tjänsten, utan även för sådana utanför tjänsten. Att låta en chef avgöra, om en polismans enskilda vandel är sådan, att han därför skall avskedas, kan inbjuda till godtycke och maktmissbruk, där anti- eller sympatier kunna bli utslagsgivande.

Vad 2 mom. samma paragraf beträffar, torde dess tillvaro inbjuda till ett spioneri- och angivaresystem kamrater emellan. Till och med på föreningsmöten av enskild och sluten karaktär skulle ett sådant skadligt och hittills okänt system införas. Det torde väl vara i det närmaste okänt, att befattningshavare under sina enskilda sammanträden skola påläggas inskränkt yttranderätt eller bestraffas med avsked för en fördiskussion om en åtgärd, som enligt Sveriges Rikes Lag icke är brottslig. I det jag yrkar, att det förslag till disciplinstadga, som Svenska Polisförbundet till regeringen inlämnat, måtte vinna bifall, yrkar jag avslag på sagda moment, icke blott ur uppräknade synpunkter, utan även från den synpunkten, att de svenska polismännen äro lojala och ansvarskännande befattningshavare och böra därför vara fredade för den kränkning, som de anse sagda paragraf innebära.»

20. beträffande frågan, huruvida en polisenämnd, med befogenheten begränsad till dit hänskjutna disciplinmål, bör inrättas,

dels av herrar *Linnér, Lawski, Bengtsson, Almé* och *Björnström*, som anförde:

»Med polispersonalens viktiga uppgift såsom rättssäkerhetens upprätthållare och ömtåliga ställning i förhållande till allmänheten såsom utöfvare av samhällets tvångsmakt är det särskilt betydelsefullt, att dess åtgärder och underlåtenheter kunna komma under bedömande av en institution, som kan anses utgöra ett direkt uttryck för det allmänna rättsmedvetandet bland befolkningen och tillika verka med en objektivitet, som ej kan bestridas. På grund härav anse vi, att en polisenämnd med den föreslagna kompetensen bör inrättas.»

dels ock av herr *Strandquist*, som anförde:

»Ifråga om den av vissa av de sakkunniga förordade polisenämndens befogenhet anmäler jag en avvikande mening. Frågan om inrättande av en polisenämnd eller — som Svenska Polisförbundet i sitt inlämnade förslag benämmer det — polisstyrelse är ett av de organiserade polismännen länge närt önskemål. Därigenom skulle en gräns sättas för enväldet inom polisen, samt ett berättigat inflytande lämnas åt den sunnda folkviljan med avseende på besluten inom de lokala poliskårerna. Den klyvning av uppgifterna, som föreslagits, anser jag förfelad. Jag anser denna nämnd eller polisstyrelse bör behandla och besluta i alla polisväsendet på platsen vidkommande frågor utom befälsföringen över polisen. Genom fränkopplandet av alla frågor utom bestraffningsrätten (högre än 7 dygns suspension) är i realiteten allmänheten helt utestängd från att öva inflytande på de lokala polisfrågorna. För övrigt torde bestraffningsrätten över en så viktig personalgrupp som polismän icke längre — med undantag av straffarten varning, som bör få överklagas — läggas i en ensambestämmande chefs hand, utan bör överlämnas med övriga administrativa förfaranden, såsom befordringar m. m., åt den lokala polisenämnden (polisstyrelsen) på sätt Svenska Polisförbundet föreslagit.»

21. beträffande frågan om var polisenämnd bör finnas

av herr *Björnström*, som anförde:

»Enligt föreliggande förslag skall varje polisenämnds tjänstgöringsområde omfatta ett län med undantag endast för städerna Stockholm, Göteborg och Malmö, vilka var och en för sig skola bilda ett sådant område.

Då emellertid vederbörande landsting eller, vad beträffar endast nyssnämnda tre städer, vederbörande stadsfullmäktige skola tillsätta två av nämndens ledamöter, komma de övriga städer, som icke tillhöra landsting, att vara utslutna från deltagande i valet av ledamöterna i den nämnd, under vars domsrätt de dock skola lyda. För vinnande av likställighet härutinnan synes därför i varje stad, som ej tillhör landsting, böra finnas en polisenämnd samt stadsfullmäktige i sådan stad äga tillsätta nämnda två ledamöter.

En sådan bestämmelse skulle medföra endast en ringa ökning av föreslagna antalet polisenämnder, enär, utom Stockholm, Göteborg och Malmö, endast Norrköping, Hälsingborg och Gävle för närvarande ej tillhöra landsting samt blott ännu en stad, Örebro, synes inom ej allt för avlägsen tid kunna komma att utträda ur landsting.»

22. beträffande den ifrågasatta polisenämndens organisation

dels av herrar *Bengtsson* och *Björnström*, som anförde:

»Då genom bestämmelsen att polisenämndens ordförande skall vara ordinarie lagfaren domare torde vara tillräckligt sörjt för att den formella sak-

kunskapen blir vederbörligen företrädd inom polisenämnden, synes föreskriften om att även minst en av de kommunalt valda ledamöterna i nämnden skall innehava domarkompetens kunna uteslutas. Anledning att befara, att en disciplindomstol, bestående av en jurist och två lekmän, icke skulle bliva fullt opartisk, finnes säkerligen icke, och må det härvid vara nog att erinra om att åtskilliga av våra domstolar hava en dylik sammansättning. För öfrigt innefattar rätten till klagan hos regeringsrätten en säker garanti för att rätts-säkerhetens krav icke skola bliva åsidosatta.

Uteslutes sålunda berörda föreskrift om domarkompetens för en av de kommunalt valda, blir det möjligt att låta ifrågavarande val ske proportionellt. Och då det till förebyggande av att en tillfällig majoritet inom vederbörande kommunala korporation skulle kunna tillsätta båda ledamöterna jämte suppleanter i polisenämnden torde vara lämpligt att genomföra en dylik anordning, synes, i överensstämmelse med vad som gäller för bland annat val av kommunalrådmän, böra föreskrivas, att valet skall, därest sådant äskas av minst en tredjedel av de väljande, ske proportionellt i den ordning, som finnes föreskriven i kungl. stadgan den 13 juni 1913 om proportionellt valsätt vid vissa val inom landsting och stadsfullmäktige m. m.»

dels ock av herr *Strandquist*, som anförde:

»Med avseende å polisenämndens organisation vill jag hänvisa till det förslag Svenska Polisförbundet i denna del inlämnat och som i koncentrerad form återfinnes å sidan 103 i det av regeringsrådet Linnér avgivna betänkandet. Polischefens bisittare i denna nämnd (lokal polisstyrelse) skulle inneha sina befattningar som förtroendeposter och sålunda ej vara fast avlönade.

Ifråga om polisenämndens sammansättning vill jag likaledes hänvisa till Svenska Polisförbundets förslag i frågan. Detta förslag avgränsar på ett lämpligt sätt det antal ledamöter nämnden skall utgöras av från såväl allmänhetens som från polispersonalens sida. Den föreslagna juristkompetensen torde i stort sett kunna undvaras. I stället bör det beredas rum för det sunda allmänna förståndet och personalens praktiska erfarenhet på området.»

23. beträffande förfarandet i disciplinmål

av herr *Almé*, som anförde:

»I förslaget till polisreglemente för riket har stadgats, att disciplinär bestraffning i form av varning må kunna åläggas befattningshavare utan att förhör i ärendet hållits, och att klagan ej må föras över tilldelad varning.

I det förslag till polisreglemente för rikets städer, som åtföljde Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen 1918 med förslag till lag om polisväsendet i rikets städer, föreskrefs bland annat:

att disciplinär bestraffning ej må åläggas polisman, med mindre förhör med honom i ärendet hållits,

att protokoll skall föras, där även det slutliga beslutet jämte skälen därtill antecknas, samt

att klagan finge föras i laga ordning.

Samma bestämmelser böra införas i det nu föreslagna polisreglementet.

Statens offentliga utredningar 1922.

Kronologisk förteckning.

Fortsättning från omslagets andra sida.

48. Jordkommissionens betänkanden. 5. Redogörelse för resultatet av vissa av jordkommissionen företagna enquéter i jordfrågan. Av F. Sandberg. Marcus. vij, 239 s. **Ju.**
49. Utredning angående omorganisation av polisväsendet i riket. Av S. Linnér. Beckman. ix, 416 s. **S.**
50. Bilaga till statistiksakkunnigas betänkande. Redogörelse för huvuddragen av den officiella statistikens utveckling och nuvarande organisation i Sverige jämte kort översikt av dess organisation i vissa främmande länder samt i internationellt hänseende. Av S. Wicksell. Beckman. 118 s. **Fl.**
51. Flottans skolsakkunnigas betänkande 4 angående undervisningsplan för skolor och kurser vid sjömanskåren. Tullberg. xj, 146 s. 2 bil. **Fö.**
52. Tull- och traktatkommitténs utredningar och betänkanden. 16. Den svenska järnhanteringens utveckling med särskild hänsyn till åren 1890—1913. Av S. K. Stockman. Marcus. iv, 102 s. **Fl.**
53. Tull- och traktatkommitténs utredningar och betänkanden. 17. Den svenska glasindustriens utveckling med särskild hänsyn till dess ställning åren närmast före världskriget. Av B. Ohlin. Marcus. iv, 101 s. **Fl.**
54. Förslag om upprättande av ett under Kungl. Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse lydande statsapotek. V. Pettersson. 162 s. **Fö.**
55. Bokföringen vid försvarsförvaltningen. Tillägg till betänkande och förslag angående organisation av den centrala försvarsförvaltningen. Palmquist. (5), 76 s. **Fö.**
56. K. Socialstyrelsens utlåtande med förslag till lag angående hyresregleringens avveckling m. m. Norstedt. 42 s. **Ju.**
57. Utredning och förslag rörande förskaffande av lik för den för läkareutbildningen nödvändiga anatomiska undervisningen. Av I. Broman. Lund. Berling. 63 s. **E.**
58. Utlåtande över förslag till omorganisation av polisväsendet i riket. Beckman. 20 s. **S.**

Anm. Om särskild tryckort ej anges, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement, under vilket utredningen avgivits, t. ex. E. = Eklesiastikdepartementet, **Ju.** = Jordbruksdepartementet. Från den 1 april, då kungörelsen den 3 febr. 1922 ang. statens offentliga utredningars yttre anordning (nr 98) trädde i kraft, utgivas utredningarna i omslag med enhetlig färg för varje departement.

Statens offentliga utredningar 1922.

Systematisk förteckning.

(Siffrorna inom parentes hänvisa till den kronologiska förteckningen för januari—mars 1922.

Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen från och med april 1922.)

Allmän lagstiftning. Rättskäpnig. Fångvård.

- Förberedande utkast till strafflag. Förmögenhetsbrotten. 2. (17)
- Lekmannaelementets användande inom civilprocessen. (25)
- Betänkande rörande internering av farliga återfallsförbrytare. (26)
- Patentlagstiftningskommitténs betänkande. 7. Förslag till lag om rätt till tidnings eller tidskrifts titel m. m. [9]
- Utkast till lag om visst tryggande av byggnadsborgens fordringar m. m. [26]
- 1920 års krigslagstiftningskommitténs betänkande. [34]
- Förslag till lag om tvångsuppfostran. [46]
- Förslag till lag angående hyresregleringens avveckling. [56]

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

- 1921 års pensionskommitténs betänkande. 1. (10)
- Några iakttagelser från 1921 års riksdagsmannaval. [1]
- Statistiksakkunnigas betänkande. [15] Bilaga till d.o. [50]

Kommunalförvaltning.

- Städernas skyldigheter och rättigheter i förhållande till staten. (3)
- Kommunalförfattningssakkunnigas betänkande. 3. (15) Bilaga till d.o. (16)
- Om röstsammanräkning vid kommunala val. [21]

Statens och kommunernas finansväsen.

- Betänkande angående tillverkning och beskattning av malt-drycker. (11)
- Utlåtande angående kontrollen över sockertillverkningen. (13)
- Tull- o. traktatkommitténs utredningar o. betänkanden. 8. Valutafrågan. (19) 9. Järnvägsfrakternas reglering. (21) 10. Åtgärder till skydd mot s. k. valutadumping. (34) 11. Pappersindustriens produktionsförhållanden. [36] 12. Margarinindustriens utveckling. [40] 13. Den svenska kautschukindustriens utveckling. [38] 14. Huvuddragen av det svenska jordbrukets utveckling. [41] 15.

- Översikt av jordbrukets utveckling i vissa främmande länder [42] 16. Den svenska järnhanteringens utveckling. [52] 17. Den svenska glasindustriens utveckling. [53]
- Utredning angående ett svenskt statslotteri. (24)
- Betänkande och förslag ang. utbildningskurser inom tullverket. [23]
- Åtgärder mot godsanhopning i tullpackhus m. m. [30]
- Förslag till förordning ang. tillverkning och beskattning av maltdrycker m. m. [37]

Politik.

- Betänkande och förslag rörande brandskyddsföreskrifter och ordnandet av brandväsendet inom riket. 7. [28]
- Förslag till omorganisation av polisväsendet. [49]
- Utlåtande över förslag till omorganisation av polisväsendet. [58]

Socialpolitik.

- Utredning och förslag ang. värden av blinda. (30)
- Byggnadsarbetarsakkunnigas bet. 2. Arbetsstatistisk undersökning rörande husbyggnadsverksamheten. [9]
- Förslag till reviderad lag om arbetstidens begränsning m. m. [33]

Hälsa- och sjukvård.

- Förslag till allmän sjukhusstadga. [43]

Allmänt näringsväsen.

- Betänkande med förslag till livsmedelslag. (4) Bihang 1 till d.o. (5) Bihang 2 till d.o. (6)
- Statsmakterna och bränsleanskaffningen under krigsåren. [14]
- Mellanhandssakkunniges betänkande. [20]

Fäst egendom. Jordbruk med binäringar.

- Betänkande angående förvaltningen av kronans jordbruksdomäner. (2)

Fortsättning å omslagets sista sida.

Statens offentliga utredningar 1922.

Systematisk förteckning.

(Siffrorna inom parentes hänvisa till den kronologiska förteckningen för januari-mars 1922.
Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska
förteckningen från och med april 1922.)

Fortsättning från omslagets tredje sida.

Jordkommissionens betänkande. 1. Förslag till lag ang. rätt att förvärva och besitta fast egendom. (8) 4. Om bildande av nya jordbruk. [47] 5. Redog. för resultatet av vissa enqüeter i jordfrågan. [48]
Betänkande rörande fiskerinäringens främjande. [7]
Om lappskattelandsinstitutet. [10]
Förslag till vissa ändringar i bestämmelserna rörande jakt och fågelskydd. 2. Ändringar i jaktlagen, fridlysningsbestämmelser m. m. [16]
Det svenska lantbrukets produktionskostnader. 1. Bokföringsåret 1919-1920. [18]
Betänkande med förslag ang. arrendators rätt till ersättning för elektrisk anläggning. [19]
Kolonisationskommitténs betänkande 1922. [22] Bilaga till d.o. [32]
Förslag till författningar angående handel med och import av utsädesfrö ävensom till omorganisation av frökontrollverksamheten m. m. [25]
Odlingsorganisationens verksamhet. [45]

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

Betänkande ang. statens övertagande av förädlingsverksamheten betr. avkastningen från statens skogar. (28)

Industri.

Klimatets inverkan på byggnader vid västkusten. [4]

Handel och sjöfart.

Betänkande rörande löneroglering vid lots- och fyrstaten. (20)

Kommunikationsväsen.

Betänkande om ostkustbanan. (18)
Järnvägsstyrelsens yttrande över d.o. (23)
Ostkustbanekommitténs promemoria med anledning av järnvägsstyrelsens yttrande. (27)
Järnvägsstyrelsens erinringar med anledning av ostkustbanekommitténs promemoria. (31)
Järnvägsstyrelsens skrivelser till Kungl. Maj:t den 28 april och 5 maj 1922. [3]
Utredning rörande den s. k. Nyköpings kanal. [24]
Förslag till förordning om motorfordon. [39]
Kommunikationsverkens lönekommitté 4. [44]

Bank-, kredit- och penningväsen.

1921 års fastighetskreditsakkunniga. Betänkande 1. [35]

Försäkringsväsen.

Kyrkoväsen. Undervisningsväsen. Andlig odling i övrigt.

Skolkommissionens betänkande. 1: 1-2. Grunder för en ny läroverksorganisation. (33) 2. Historiska översikter m. m. (29) 3. Statistiska utredningar. (32) 4. Det högre skolväsendet i utlandet. (1)
Förslag till om- och tillbyggnad av Kungl. biblioteket. (7)
Betänkande ang. Chalmerska institutets omorganisation. (12)
Ortnamnen i Värmlands län. 7. (22)
Betänkande med förslag till förändrad kyrklig indelning och organisation i Skåne. [5]
Utredning ang. statsunderstöd för idrottens främjande. [8]
Betänkande med förslag till lag ang. kulturminnesvård. 1. Historik etc. samt bilagor. [11] 2. Förslag och motiv. [12]
Högskolornas lönerogleringskommittés betänkanden. 2. Fackhögskolor och övriga vetenskapliga anstalter. [13]
Betänkande och förslag rörande det akademiska befordringsväsendet. [17]
Redogörelse för de ecklesiastika boställena. 5. Värmlands län. [27]
Supplement nr 1 till Sveriges familjenamn. [31]
Förslag rör. förskaffande av lik för den anatomiska undervisningen. [57]

Försvarsväsen.

Utredning rörande understöd åt ånkor efter manskap vid armén och marinen. (9)
Betänkande angående officersskårens vid flottan rekrytering och utbildning. (14)
Tillägg till bet. betr. förrädsverksamheten vid marinen. [6]
Flottans skolsakkunnigas betänkande 3 angående skolreglemente för flottan. [29] 4 angående undervisningsplan för skolor och kurser vid sjömanskåren. [51]
Förslag om upprättande av ett under K. Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse lydande statsapotek. [54]
Bokföringen vid försvarsförvaltningen. [55]

Utrikes ärenden. Internationell rätt.